

fili prsti in drugim ilustrativnim gradivom (kartami, vegetacijskimi profili in fotografijami), ki je dobro izbrano in bogato, knjiga nazorno predstavlja rastlinsko odejo kot zelo značilen člen pokrajine.

F. Lovrenčak

Struktury i procesy osadnicze. Praca zbiorowa pod redakcją Stefana Golachowskiego. Region Opolski, tom II. Instytut Śląski w Opolu. Opole—Wrocław 1971. Strani 378.

Že ob dosedanjih naših stikih z družbenogeografsko katedro Geografskega inštituta univerze v Wrocławu, ki jo vodi prof. St. Golachowski, smo imeli priliko spoznati, da nas družijo mnogo podobnih družbenogeografskih raziskovalnih aspektov. Čeprav je Spodnja Šlezija s priključitvijo k Poljski po zadnji vojni doživela bistvenejše populacijske spremembe kakor Slovenija, je vendar med njima mnogo zgodovinskih in družbenogeografskih podobnosti. To so predvsem naglo napredujoča industrializacija, deagrariizacija in urbanizacija podeželja (suburbanizacija) ter potreba po smotrnem oblikovanju ustreznega urbanega sistema oziroma omrežja naselij sploh, od regionalnih središč prek središč srednje stopnje do lokalnih centrov. To velja še posebej za t. im. Opolsko Šlezijo, kateri je posvečena knjiga, ki o njej poročamo in ki dokazuje sistematično sodelovanje wrocławskih geografov pri proučevanju tega predela. Razen knjige o naselbinskih strukturah in procesih sta o opolski regiji predvideni še dve, ena o fizični geografiji ter druga o faktorjih in smereh družbenogospodarskega razvoja.

Knjiga je za nas zelo zanimiva, ne samo zaradi že omenjene, naši podobne problematike, temveč tudi zaradi podobnih metodoloških prijemov. Čeprav gre namreč za timsko delo (»praca zbiorowa«), poudarja prof. Golachowski že v uvodu, da ne gre za enostavno vsoto specialnih proučitev posameznih avtorjev, temveč za kompleksen sintetični prikaz problematike naselbinskega omrežja. Močan poudarek je na matematičnih metodah, kjer skuša delo, zlasti razprava, ki jo je napisal B. Kostrubiec, slediti pobudi P. Haggetta za matematične, modelske analize regionalnih sistemov. Ostali prispevki obravnavajo prostorsko strukturo transportnega omrežja (M. Slenczek), naselja kot linijske pojave, ki se s stopnjevanjem suburbanizacije širijo vzdolž cest (B. Miszewska), lokalne naselbinske skupine (E. Jakubowicz), funkcijsko strukturo mest (J. Kroszel), demografsko problematiko v razdobju 1950—1970 (R. Rauziński), področja urbanizacije (Z. Mikołajewicz), označena sintetično na podlagi predhodne analize z gospodarskega, demografskega, prostorskega in sociološkega vidika ter končno morfologijo naselij (A. Żagożdżon), kjer se — kakor pri nas — bogata tradicija morfološko-genetskih proučevanj naselij nadaljuje in dopolnjuje s proučevanji novejših morfoloških preoblikovanj. Skratka, vsebinski in metodološki problemi, ki so nam močno domači.

Svetozar Ilešič

Imre Bencze — Tajti V. Erszébet, Budapest, An Industrial-Geographical Approach, Studies in Geography in Hungary, 10, Geographical Research Institute, Hungarian Academy of Science, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1972, str. 1—168.

V zvezi z organizacijo evropske regionalne geografske konference v Budimpešti so madžarski geografi pripravili več fizično in družbenogeografskih prikazov svoje domovine, večidel napisanih v angleščini. V sklop teh študij sodi tudi industrijskogeografski prikaz Budimpešte, ki ga sestavljata dva različna prispevka.

V prvi razpravi I. Bencze prikazuje potek industrijskega razvoja Budimpešte in s tem v veliki meri razvoj madžarske industrializacije nasploh, kajti kljub velikim naporom za premestitev tovarn iz mesta, je ostal delež prestolnice še vedno prevladujoč (pred vojno 62 %, l. 1969 43 % vseh v indu-

striji zaposlenih). Nadpovprečni pomen Budimpešte je še posebno značilen ob primerjavah s prestolnicami sosednjih držav, razviden pa je tudi iz nakopičenosti nekaterih industrijskih dejavnosti v mestu. Tako je npr. v Budimpešti kar 53,6 % vseh zaposlenih v kovinski, 43,5 % v tekstilni, 45,9 % v kemični in 22,4 % v živilski industriji.

V drugem delu prikazuje avtor prostorsko razmestitev industrije po budimpeštanskih mestnih četrtih. Obstajajo tri industrijska območja: dve sta ob Donavi, na severu in jugu Velike Budimpešte, tretje pa na vzhodu Pešte, v ravnini.

Razprava glede metodologije sicer ne prinaša veliko novega, je pa vendar zanimiv in podroben prikaz industrijske strukture velikega mesta. Hkrati nam podaja pregled industrializacije ogrske polovice nekdanje dvojne monarhije, o čemer manj vemo.

Druga razprava T. V. Erszébета obravnava Budimpešto kot središče delovne sile. Zaradi izjemnega položaja in nakopičenosti industrije je mesto privabljal veliko število doseljencev in se vse do l. 1949 eksplozijsko širilo. Za primerjavo: l. 1820 je imelo 78.000, l. 1970 pa 1.280.000 prebivalcev. Še sedaj odpade na Budimpešto 18,8 % vsega madžarskega prebivalstva. Večina doseljencev se je zaposlovala v industriji in javnih službah, naselila pa se je v obsežnih budimpeštanskih predmestjih. Čez 70 % doseljencev je prišlo iz velike ravnice in južnih pokrajin in samo 30 % iz Transdanubije, kar se nam zdi presenetljivo malo. Izboljšanje prometa je v povojni dobi omogočilo izreden porast in razširitev cone dnevne migracije delovne sile ter prepletanje z bližnjimi industrijskimi mesti. Prostor ne dovoljuje, da bi o tej zanimivi in dobro dokumentirani študiji, ki med drugim tudi prikazuje populacijski razvoj in migracijska gibanja znotraj Budimpešte, podrobneje poročali. Zeleti bi bilo le, da bi tudi za Slovenijo dobili znanstveno dokumentirane prikaze, ki bi našo domovino dostojno prezentirali v tujini, kakor so to storili madžarski geografi.

I. Vrišer